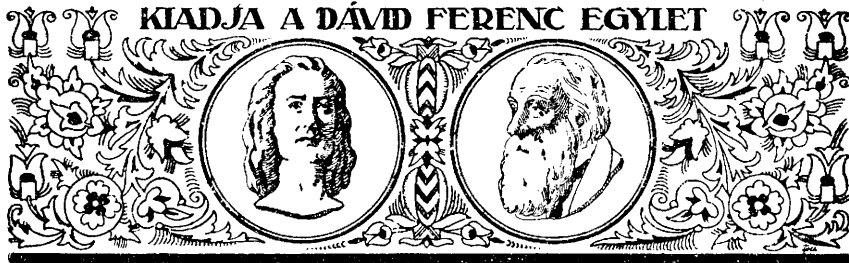

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYESLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Dallás-erkölcsi élet.

Az Újtestamentumban a Márk evangéliumának a XII. részében a 30—31. versekben olvashatjuk Jézus tanításainak a foglatatát e két parancsolatba öntve: Szeresd az Istent, aki neked édes jó Atyád és szeresd felebarátodat, mint magadat. E tanításban a názáreti próféta örök időkre meghatározta a legszebb és legértékesebb emberi élet-formát, a vallás-erkölcsi életet.

Az ember a vallásban, vagyis az igazi Istenszeretemben hozzákapcsolódik a világegyetem legnagyobb értékéhez és örök forrásához: a mennyei édes jó Atyához; az erkölcsi életben pedig olyan cselekedeteket végez, melyek őt az egész emberi-közösség egyik értékes tagjává emelik. Könnyű belátni, hogy ha az emberi társadalom mind csakis vallás-erkölcsi életet élő emberekből állana, micsoda óriási lendületet venne a fejlődés s a jóirányú haladás: mennyire igazán hivatása utját taposná az ember a tökéletesség felé haladva, amerre életének irányulnia is kellene a Máthé ev. V. részének 48. verse szerint.

Az életben azonban sokszor találkozunk emberekkel, akik sem vallásos, sem erkölcsi életet nem élnek; semmi lelki, szellemi, szent értéket nem ismernek s úgy élnek és úgy halnak meg, hogy kevéssel különböznek az állattól. Mindig lelki fájdalmat érzek, valahányszor olyan embereket látok, akik vallási megilletődés nélkül és erkölcsi jöttetek nélkül holyonganak e földön magasztosabb célok hiányában s nem ismerik a lelkiismeretnek megnyugtató szózatát és a boldogság igaz érzését. Szánom az igazi emberi életnek eme kitagadottait, akik magukat tartják távol a szeretet forrásától s a felebaráti szeretetet üzik el szívük belsejéből.

Még mindig szerencsésebbek ezeknél ama látomás nélküliek, akik jöttetek gyakorlásában ugyan buzgólkodnak, de az Istent meg-

látni képtelenek. Pedig a tisztaszívűek — Jézus szerint — az Istent meglátják. A felebarátot megbecsülő ember hasznos tagja lehet a társadalomnak s mindenestre becsülendő is; de az az ember, aki egy mélyebb és szentebb, egy egyetemesebb és jobb, egy tökéletes szellemben elmélyedni nem tud, aki magánál nagyobb értéket, maradandóbb valóságot felfedezni képtelen: igen sokszor nagyon silánynak látja a világot s érzi, hogy hiányzik a gyermeknek az Atya.

Hány ember ebben az életben életének bizonyos hányadát az Isten-imádásra fordítja s magáért és büneiért állandóan esedezik! Mindig csak magára gondol s üdvét óhajtja elnyerni vallásos, Istenes áhitattal. Másokkal azonban nem törődik, azok neki senkik és semmik, nem felebarátok, nem testvérek. Benn a templomban forrón imádkozik s künn az életben csal, lop, rabol, kijátszik másokat s meggyalázza magában az emberi méltóságot.

Jézus nagyon jól ismerte ez emberi típusokat s látta az állati embert vallás és erkölcs nélkül, a félszeg embert csak vallással, avagy csak erkölccsel. Tudta, hogy ezek mind távol állnak a tökéletességre vezető uttól s a tökéletesség felé csak az mehet, aki Istent és embert szeret, tisztel, illetőleg imád.

Embertestvérem, hagyd el a hitetlenség s az önzés rabfészkét, szabadítsd ki magad a halál fojtogatásai közül; emelkedjél amaz élők világába, ahol Jézus parancsai szerint az egy igaz Istent szeretik teljes szívből, teljes lélekből, minden erőből és elméből s szeretik az embert, Istennek gyermekét úgy, amint kiki önmagát szereti. A vallás-erkölcsi élet szép és tökéletes élet, ilyennek kell lennie az unitárius életnek.

Dr. Kiss Elek.

Kénosi Sándor Mózes

**1924. dec. 6-án 13-án 73 éves korában
végezte be földi pályafutását.**

Ez a név, ez a bezárult élet több szót érdemel ez egyszerű jelentésnél. Az ily életről, mely tetteknek volt szentelve, jó megemlékezni. Az ilyenek példájából tanuljuk meg, hogy „hasznos emberré a fáradságos évek tesznek“. Az ilyenek élete világító torony a békepart felé, hol az évek nehéz gyötrelmein keresztül ment honfiszívek megpihenni.

Sándor Mózes a munka, a becsületesség és vallásosság embere volt. Az élet iskolájában szerzett közismeretek és tapasztalatok körjegyzői állásba juttatták s a legterhesebb jegyzői kör szolgálatát 36 éven keresztül oly nagy buzgalommal, szakértelemmel és pontossággal folytatta, hogy soha megintést vagy a kiadott munka elvégzésére sürgetést nem kapott. A hiv munka emberének legszebb bizonyítványa az a ragaszkodó szeretet és általános tisztel, melyben a községek lakói nyugalmas éveiben részesítették.

Munkásságának, fáradhatatlan szorgalmának, józan takarékosságának ritka szép bizonyága az is, hogy az egykor inkább szegény ember, halálakor oly szépen rendezett, tehermentes vagytonban hagyta övéit, mely az ő munkaszerezetével gond nélkül tartja el azokat.

Az ő puritán becsületessége váltotta ki minden őt ismerők lelkéből az osztatlan tiszteletet és jól kiérdemelt megbecsülést, mert ő emberi fogalmak szerint minden dolgában és minden körülmények között ritka becsületes ember volt. Nem sértett senkit, sőt az ellene vétőknek is kész volt megbocsátani. Szavaiban meggondolt, ítélleteiben tartózkodó, késedelmes volt. Egész lényé meggyerő, tiszteletre kötelező, nem rátartós, hanem leereszkedő, nyájas volt mindenkivel. Akit egyszer megszeretett, akit barátjává fogadott, annak végig őszinte, egyenes barátja volt s azok előtt szíve, vendégszerető háza nyitva volt mindig.

Legerősebb oldala, legszebb tulajdona volt a mély vallásos érzelem. Erős hitű, mély gondolkozású, tántoríthatatlan unitárius ember volt. Sokszor volt alkalma a vallást, az ő val'ását gunyoló világiak társaságában, azoknak igazsággal nem egyező ítéletüket elhallgattatni és tiszta hitének elfogadására azokat megnyelni. A kénosi egyház benne ez időszerinti legnagyobb jóltevőjét veszítette el. Három alapítványában gondoskodott, hogy halála után is az ő mostani kepeilletményét a belső emberek mindig kapják. Egyházi épületek fenntartására is szép összeget hagyományozott. Az egyházban kora ifjúságától jegyző, keblű tanácsos, köri képviselő. Bár-mely célra kellett adakozni, ő az első között volt. Ő nem csak életében volt a kénosi belső emberek komája, nem csak az életben volt azokhoz tiszteletrémeltő ragaszkodása, hanem úgy kívánta, hogy azokkal még a halálban is együtt legyen, úgy intézkedvén, hogy azoknak is nyugvó helye az övé közelében legyen, az egyháznak ily célra ajándékozott szép gyümölcsös kert lombos fáinak csendes árnyékában.

Halála nemcsak kicsiny egyházunkra pótolhatatlan veszteség, hanem üres lett a helye a családban is, mélységes gyászba borítva hű nejét, egyetlen leányát, vejét és kedvelt unokáit. A muló idő hoz-e hamar gyógybalzsamot vérző sebeikre, prófétát, támaszt az egyháznak, emberbarátot a társadalomnak? Ki tudja...? Ki tudja...?

Aludjék békében.

Sándor Gergely.

Unitárius keresztény népnaptár.

Ez évben is megjelent az Udvarhely köri lelkész kör unitárius naptára Báró József szerkesztésében. A 144 oldalra terjedő fokos naptár változatos és értékes olvasnivalókkal szolgál. Eddig még mindenkitől csak jót hallottunk róla. A mi ítéletünk szerint is megérdemelte, hogy olyan nagy kelendőse legyen, mint amilyen volt.

TŰZHELY MELLETT

*Halotti énekek testkiséreikorra.**

I. (Dallama Ék. 76.)

1. Elvégeztetett...!
Lejárt, lepergett
Már a homokóra,
Én testem, indulj
Örök nyugovóra.
2. Szappanbuborék
— jaj hogy bételék —
Ez világi élet.
Indulhatsz, ember,
Hivnak, haza térj meg.
3. Már itt haladék,
Már itt menedék
Ez világon nincsen.
Indulhatsz ember
Por és hamu minden.
4. Minden futásnak,
Tusakodásnak
Ez itt hát a bére:
Indulj, fáradt test,
Örök pihenésre.
5. Munkád jutalmát
És diadalmát
Eléred hát végre.
Indulhatsz, ember,
Örök pihenésre.
6. Kincsnek, lakatnak,
Féltett javaknak
Vár a biztos öre:
Indulhatsz, ember,
Örök pihenőre.
7. Kebled a kintől,
Csalódásidőtől
Lesz, ami megóvja.
Indulhatsz, ember,
Örök nyugovóra.
8. Álmod a fénytől,
Föltrebbenéstől
Lesz, ami elzárja.
Indulhatsz, ember,
Vár a záruk zárja.
9. Csak ami több volt,
Szívdobogás volt,
Annak nincsen zárja,
Indulhatsz, ember,
Annak nincs halála.
10. Csak ami más volt,
Szent lobogás volt,
Annak nincs határa.
Indulhatsz, ember,
Annak nincsen zárja.
11. Csak ami más volt,
Odaadás volt,
Annak nincs halála.
Indulj, én lelkem,
Boldog számadásra.
12. Mert ami több volt,
Szent szeretet volt,
Az nem veszhetett el:
Ugy mérnek ott is,
Örök szeretettel.
13. Mert ami más volt,
Könny volt, másért folyt,
Annak útát irtak.
Én lelkem, indulj
Zárja nincs a sírnak.
14. Szív, magad másnak,
Szabadításnak
Nem hiában adtad,
Hült szív, a sírnak
Sincs hatalma rajtad.
15. Lélek, a lángod,
Szent lobogásod
Nem hiában égett:
Sohsem ér véget,
Ami másért égett.

Várfalvi.

*) Egyik népes gyülekezetünkben az új Énekeskönyvvel szemben az az aggodalom merült fel, hogy testkiséretre írt énekekben kissé szűkmarku. Bár nem osztozunk az aggodalomban, ez új énekekkel próbálunk elébe vágni. A második inkább *búcsúztató*, népies, naiv formában. Hiány hitünk szerint inkább az effélékben van.

II.

1. Szomoruan szól a harang,
Fekete gyász, szaggató hang.
Mí zúgatja, zokogtatja,
Szívem minek hasogatja ?
2. Indulóra üt az óra,
Menni kell a parancsszóra,
Nincs halasztás, nincs marasztás,
Hasztalan a sok sóhajtás.
3. Utasember holtra bágyad,
Utasember, vár az ágyad,
Vetett ágygal vár a halál,
Nyugtalan ott nyugtot talál.
4. Nyugtot talál, nyugton alszik,
Csak aki él, nem nyughatik.
Az, ami fáj, nem a halál,
Csak az árva szív, csak az fáj.
5. Ha kemény a fejem alja,
Édesanyám meg ne hallja ;
Fekete a föld kebele,
Édesanyám, meghalsz bele.
6. Édesanyám, nyugodj belé,
Fényes az ég mindenfelé,
Mindenfelé fényes az ég,
Találkozunk, tudom, mi még.

Várfalvi.

A „mustármag“-ról.

Kebelén kisededét szorítva magához,
Ifju nő zokogva szól be a papjához :
„Tisztelendő Atyám! Né' meghalt gyermekem!
Legyen a Krisztusom — ébressze föl nekem!”
Részvétellel fogadja a pap a nőt s fiát,
Szava és hajléka „balzsamos Gileád”.
„Leányom! Jól látom, mily nagy a bánatod —
Eloszlatom. — Hozz csak kevés mustármagot.”
„Igazán? — Szent Isten! Futok, tüstént megyek,
Csakhogy fölébredjen e szép, drága gyerek.”
„Az „ébredés“ biztos . . . csak a mustármagot
Olyan háztól hozzad, hol még nem volt halott.”
Fut szegény z a v a r t nő egyik háztól máshoz . . .
Jó sokáig várja papja, hogy mustárt hoz.
Végre nagy lihegve, fáradtan visszatért,
Hanem olyan magot nem kapott, milyent kért,
Mert mindenik háznál régi s újabb halott
Egy vagy kettő s több is mindenütt akadott.
Igy tudva, hogy másnak is van gyásza, búja
S a lemondást ő is meg kell, hogy tanulja :
Szép lassan fölébredt a nő zavarából
S csókolva kezeit papjának hálából,
Szólt: „Ki megtanított: milyen mustár nincsen,
— Jó öreg papunkat — áldd meg uram, Isten!”

Csegez.

Ferenczi Mózes.

Barátság.

Dr. Dole Károly bostoni unitárius lelkész és jól ismert publicista mondja: Légy jó barát. Tanuld a barátság titkát. Sok ember egyáltalán nem ismeri. Légy igazságos, erős, nyílt, megfélemlíthetetlen, független, de az erődhöz add barátaid erejét. Ne légy savanyu, összeférhetetlen s ne képzeld mások fölött magadat. Másokon ne mulass, ne keresd bennük a hibát. Végezz építő munkát, másokkal együtt munkálj. Baráti érintkezésed legyen olyan, amiből tanulnak mások s tanulj a barátság útján magad is. Légy nagylelkű. Beszélj közvetlenül az emberekkel; találkozz velük fesz-telenül, sohase komoran, lenézőleg vagy nemtörődomséggel. Barátaidat mosolyogva üdvözzöld, nyujts örömmel kezet. A meleg szív egészséges vérmérsékletét tartsd meg.

Légy barátságos *otthon*. A hitvesi életben szolgálai engedel-messég nincsen. Ne légy önző, ne parancsolj, ne erőszakoskodj. Magatartásodat jóakarát irányítsa. Légy barátja a gyermekeknek, légy hozzájuk bizalmas, végy részt játékaikban és tanulásukban. Korán tanítsatok arra, hogy ne gyakran mondják „Én“, hanem mi és a miénk. Tanítsatok az iskolában barátságot és emberszeretetet.

Legyünk barátok *a munkában*. A tisztességes munka a társadalom szolgálata. Tekintsük egymást társ munkásoknak. Másokkal szemben mértékünk legyen méltányos, fizessünk érdem szerint. A munkaadók alkalmazottaikat tekintsék barátaiknak, őket tiszteljék, velük tanácskozzanak, bennük bizzanak, velük de ne az ő bőrükre dolgozzanak.

Vallástokokhoz, mely szivetekhez közel áll, ragaszkodjatok, ad-játok jóakaratu munkátokat minden olyan törekvéshez, ami előbbre viszi az egyházat. Olyan dolgokra szenteld életedet, melyek jobbá teszik a világot.

A vallásos élet a barátságos élet. Ebben ne kételkedj! Isten ott van, ahol szeretet van. A legjobb ajánlólevél az, ha utoljára ez van rólunk feljegyezve: Igaz, Nemes, Hűséges ember volt. Jó Barát volt!
(Az Inquirerből fordította: Kiss Sándor.)

Egyleti élet és munkásság.

Munkaprogramm 1924—25-re. Az udvarhelyi körben, Ok-lándon a D. F. E. választmánya a körü missziói bizottsággal együtt 1924. dec. 19-én ülést tartott s ez ülésből felhivta a belsőembereket és asszonyokat, valamint minden jóérzésű embert, hogy hetenként 2—3 este foglalkozzanak: *a)* a felnőtt férfiakkal, *b)* az asszonyokkal, *c)* az ifjúsággal. E vallás-erkölcsi és közművelődési népművelői munkáról vezessenek kimutatást, mit az esperesi vizsgálószték számba fog venni. Minden 2—3 hétben tartsanak egy nagyobb-szabásu együttes *népies estélyt*, hol vidéki lelkészek, tanítók v. más-erre vállalkozó egyének tartsanak előadást, felolvasást stb. Ez ér-

tekeztet az 1924—25. évekre egy közelebbi programot is állapított meg s ennek keretében felhívja a figyelmet Kiss Károly tanító munkájára, mely az iskolából kikerült ifjak művelésével foglalkozik, továbbá Gidófalvi István ismert munkáira. A programot Benczédi Pál állította össze s az az iránt érdeklődők tőle meg is kaphatják a részleteket. Szó van abban a vallásos és erkölcsös irányításról, az önképzés különböző fajairól, amilyen az ének, szavalat stb. Az egyházi élet sok szempontból fel van ölelve benne s nem feledkezik meg az egészség, az anya- és csecsemő-védelemről, a szövetkezeti eszméről, a kivándorlás átkáról sem. Jókai fontossága s a székelv népköltészet is föl van említve benne. Részletesen foglalkozik a biblia ismertetésének a kérdésével. Amint e néhány sorból is kitűnik, egy komoly, körültekintő és céltudatos egyházi tervről s tevékenységről van jelenleg szó, mit más körök szives figyelmébe is ajánlunk és kérjük az érdeklődőket, hogy forduljanak akár hozzánk, akár Benczédi Pálhoz a részleteket illetőleg.

A székelvkeresztúri unitárius egyházközség D. F. Egyleti nőksövetségé 1924 dec. 23-án rendezte első karácsonyfa-estélyét. Gazdagon díszített karácsonyfa köré gyűltek az összes helyi elemi iskolákba járó unitárius gyermekek. Útő Lajos lelkész imádkozott; majd Kendi Böske és ifj. Útő Lajos növendékek szavaltak. Pap Mózesné elnöknő szölt ezután meleg szavakkal a gyermekszereghez. Majd szétosztották az ajándékokat. A gyermeki szives énekükkel mondtak köszönetet a nemesszívü adományozóknak, kik közt Keul Györgyné urnő járt elől. A szives adományokért e helyen is köszönetet mond az elnökség.

A datki D. F. Egylet nőksövetségé jól sikerült karácsonyfa-ünnepélyt rendezett dec. 25-én d. u. 5 órakor. Az ünnepély karácsonyi istentisztelettel volt kapcsolatos, hol Szén Mihálné imát mondott, Kovács Gyuláné szépen méltatta az estély jelentőségét, az ifjuság énekelt s az iskolás gyermekek szavaltak. Minden iskolás gyermek kapott kedves ajándékot; az adományok értékét s összes költségét a „Datki Fogv. és Ért. Szövetkezet“ hordozta. A zsufolásig megtelt iskolaterem ünneplő közönsége kellemes érzésekkel, a gyermekek örömmel távoztak. Nőksövetségé kéthetenként estéli összejöveteleket tart helyiség hiányában a papi és énekvezéri lakáson.

A szabédi D. F. Egylet 1924. nov. 22-én anyagiakban és erkölcsiékben fényesen sikerült Dávid Ferenc-émlékünnepélyt rendezett, melyen Dr. Kiss Elek előadással, Pálfi Sarolta szavalattal vettek részt. A bevételből 500 leut a zetelaki tüzkárosultaknak juttattak.

Karácsonyfa-ünnepély Kolozson. A kolozsi D. F. Egylet 12-ikszere rendezett karácsonyfa-ünnepélyt az elmúlt Karácsony alkalmával. Kiss Sándorné tisztetes asszony szervezte s irányította az ünnepséget most is. Maga és tanuló gyermekei, valamint más iskolás gyermekek is felolvasással, énekkel, v. szavalattal működtek

közre. Kedves látvány volt a gyermekeknek kor és nagyság szerint való felállításuk is igen nagy örömet szerzett nekik is és az anyáknak is a gyermekek megajándékozása.

A kolozsvári nőszövetség által rendezett kötőkékről majd együttes tudósítást fogunk hozni, miután valamennyi lezajlott.

Az első és második bibliai estély szép közönség jelenlétében folyt le. Az előadók Dr. Boros György és Dr. Kiss Elek voltak. Az előadások ezután is minden szerdán d. u. fél 7-kor lesznek az I. emeleti tanácsteremben. Ismételten fölhevítjük reájuk olvasóink figyelmét.

A székelykeresztúri unitárius egyházkör D. F. fiókegylete január 17-én a kereszturi nőszövetségének közreműködésével műsoros estélyt rendezett. A műsor kimagasló pontja Dr. Boros György „Hitéletünk forradalma“ című felolvasása volt. Máthé Sándor ujszékelyi lelkész hatásosan szavalt. Lőrinczy László lelkész ügyes konferánszornak s felolvasónak bizonyult. Nagy elismeréssel említjük Lőrinczy Géza s Nagy Lajos főgimn. tanárok munkáját. Lőrinczy a diákok énekkarával s a tihármonikusokkal, Nagy Lajos a nőszövetségének kebeléből alakult női énekkar előadásával ért el igen nagy hatást. Kívánatos lenne, hogy a női énekkar továbbra is fennmaradjon, mire e helyről is kérjük Nagy Lajos tanár urat. Az estélyrendezés legterheesebb munkáját a nőszövetségének elnöknője s a rendező elnök, Pap Mózesné s Fazakas Miklósné urasszonyok végezték. E helyen hálás köszönetet mondunk mindazoknak a rendezőknek, gyűjtő asszonyainknak, kik a gyűjtés fáradságos munkájára vállalkoztak.

A szentgericei unitárius egyházközség jan. 25-én szentelte fel a hivek által vásárolt mintegy 385 kg.-os új harangját. Az imát Halmágyi János, a beszédet Dr. Kiss Elek tartotta. Keresztesi Dénes helybeli lelkész ismertette a harangbeszerzés történetét s egy általa alakított és vezetett négy szólamú dalárdával sikeresen működött közre. A templom előtt Gál Elek ny. lelkész üdvözölte a főt. püspök ur megbizottját s a közönség látható jó érzéssel gondolt ősz főpásztorára az általa küldött igen szép üdvözlő és megáldó levél felolvasása után. Kiemelendőnek tartjuk, hogy az egyházközségben Karácsonykor és újévkor több hívünk, a gondnok, Kuti Károly vezetése mellett egyházi énekekkel és köszöntővel kereste fel a családokat s így nemcsak tekintélyes összeget gyűjtött össze, hanem a hivekre is igen jó hatást gyakorolt. A felszentelő ünnepségen ott volt Dr. K. Nagy Árpád köri felügyelő g. s a közeli és távoli vidék sok vezetője és hive.

A firtosmartonosi Unitárius Nőszövetsége a karácsonyi ünnepek harmadik napján fennállása évfordulóján, a harang-alap javára, igen jól sikerült műsoros estélyt rendezett. A műsor Petőfi műveiből állítottatott össze. A megnyitó imát Katona Ferencné elnök, mondotta. Petőfi életrajzát Gáspár T.-né olvasta fel. Petőfi egyéniségét és népszerűségét méltatta Útő Lajos székelykeresztúri lelkész.

Énnekkel, szavalással és zenével szerepeltek még: az ifjusági vegyeskar, Katona Jenő, Vas Ilona, Sipos Eszti, Gálffy Ferenc tanító, Nagy Sándor, András Róza, id. özv. Vas Ferencné, Török Mihály, Boros Sándor, Gálffy Margit, Gálffy Irén, Szabó Sándor, Sipos Ferenc és András Margit. Az ünnepélyt bezárta Katona Ferenc esperes. A harang-alapra begyült ez alkalommal 1016 leu s a székelykeresztúri D. F. E. javára pedig Katona Ferencné gyűjtésében 508 leu. Ugyancsak e nőszövetség január 11-én 1924. évkönyvének felolvasása alkalmával is jól sikerült ünnepélyt rendezett.

Mult számban között felhívásunkra csupán egy választ kaptunk (az udvarhelyi körből) s így most már, hogy ne késedelmesskedjünk, a köri fiókegyletek titkárait kérjük fel ezennel, hogy az ott folyó egyleti életéről és mozgalmakról időnkint a szerkesztőséget értesítsék. Ennyi támogatást — úgy hisszük — igazán elvárhatunk.

A missziói munka.

A misszióról.

A misszió sokak előtt értelmetlen, homályos fogalom. Bölcséleti magaslaton álló tudományos értekezéseket próbálnak írni róla. Inkább összezavarják, mint megértenék és megértetni tudnák. A misszió semmi egyéb, mint egyfelől az isteni lélek által való *küldetés*, másfelől ennek a küldetésnek a *hivatás* irányában való megélése. Az Isten az egész emberiséget küldte, hogy hivatását megélje. Az emberiségnek tehát nemes missziója van. Jézust a többi nagy proféták között azért küldte, hogy az emberiséget a szeretet által vezesse hivatása felé. Jézus a tanítványokat s mindazokat küldte missziót teljesíteni, akik a föld savai s a világ világosságai, hogy másokat is azokká tegyenek a bennük levő lélek erejénél fogva.

A mi egyszerű népünknek is van nemes missziója s lelki, szellemi vezetői arra valók, hogy őt hivatására ébresszék és vezessék. Milyen szép missziója van így a mi Egyházunknak s abban a belsőembereknek, valamint a világi vezetőknek is!

Missziója van a családnak, az egyházközségnek, a fajnak, az anyanyelvnek, az iskolának, a templomnak, a szöszéknek, az irodalomnak s így a könyvnek.

A jövő alkalommal az egyházközség s abban különösen a *presbiterek* missziójáról fogunk beszélni. K. E.

A fejlődés lehetősége.

A felvilágosodás intézménye az iskola.

Az iskola szükségességéről különösen az utóbbi években igen sokszor történt fejtegetés. Azonban mint a testi táplálkozásban a kenyér mindennapi előkerülése szükséges: úgy nem fölösleges, ha a lelki, a szellemi élet megalapozására, fejlesztésére szolgáló iskola

szükségességének ismertetéséről hasonlóan minél többször, ha akár mindennap is esik szó mindaddig, míg a saját jövő sorsával tervszerűen eléggé nem törődő népünk megérti, belátja, hogy a maga helyzetének biztosításáról legelső sorban saját magának kötelessége gondoskodni. A háboru előtti időben az volt a baj, hogy úgy az állam, mint az egyházi főhatóságok a különböző, sokszor rá nem szorult segélyek nyújtásával túlságosan elédéltették hűveiket az iskola fenntartási kötelezettségek tekintetében, amiben nevelési szempontból az a baj, hogy most midőn magára maradt, tehetetlenségben s ilyenmü kötelességek előli kitérésben tengődik, mert nem eléggé érzi az iskolaintézményt saját nevelte édes gyermekének, aminek fenntartásáról minden körülmények között az ő maga és utódai iránti kötelessége gondoskodni, amitől az értelmi s ez alapon az anyagi javak biztosítását nyerheti az életfenntartásra.

Nézzük a javakban bővelkedő szászszágot, akinek jól szervezett saját iskolái vannak. Aki erre azt feleli, hogy könnyü azoknak, mert jó helyeken lakó gazdagok; erre én azt felelem, hogy éppen azért vagyonosak, mert iskoláik utján értelmesek. Vizsgáljuk meg a köztük élő bármely más népfajt, hogy általánosságban meg sem közelíti őket.

Nézzük meg a világba szétvert zsidóságot, amely nép minden lehető helyen tart fenn saját iskolát s értelmi vagyona alapján igen gyakran ha sok nehézség leküzdése árán is, de a legtöbb esetben biztosítani tudja az élet anyagi feltételeit még ha nyomoruságban tengődve indult is annak útjára.

Aki másra bizza, vagy mástól várja saját ügye rendezését, az sem önálló, független, sem jólétnek örvendő nem lesz, hanem tengődik.

Az egyház szervezete olyan, mint egy épület, melynek alapja a nép. Az alapnak a kidolgozása az elemi iskola, a derék kiépítése a középiskola, a tető felrakása a felső iskola feladata. Az épület úgy készülhet, ha van hozzá anyag. Az anyagból úgy lehet állandó és a célnak megfelelő alkotást előállítani, ha az kellő módon elő van készítve. Az épület úgy teljes és tartós, ha a meglévő és kellően előkészített anyag mellett mindenféle szakmunka el van végezve s azok egymást kiegészítik.

Láttam alap nélküli lábra állított építményt, ami hamar ledült, összeomlott. Tanuló koromban szünidei hazá- és visszautazásaimkor éveken keresztül figyeltem egy háznak indult épületet. Az alap meg volt rakva. A derék lábakból állott oldalkirakás nélkül. A tető fel volt helyezve. Így állott több ideig, mert gazdája elment a világ más részébe szerencsét próbálni, hogy a közbe esendő részre valót kiszerezze.

Egyik hazautazásomkor látom, hogy a gerinctelen házat már nem látom.

Mi történt? A szél bebujt a lábakra helyezett tető alá s a hátára kapva, mindenestől a földhöz teremtette. Az összetört ron-

csok helyén azóta sem épült ház, mert mikor a gazda haza jött a közép részre való összeggel, nem volt mit kiegészítsen s keresménye nem volt elég, hogy előlről kezdve, az egészet megépítse. Elbujdosott falujából, örökre eltűnt szülőföldjéről.

Láttam elhanyagolt tetővel gondozatlanul hagyott épületet, amit a becsurgó vizek elkorhasztottak, szétmálasztottak, összeontottak.

Amint minden rész szükséges, ha teljes és tartós épületet akarunk: úgy az egyház tartósságához is az alsó, közép és felső iskolára szükség van, hogy az alsó iskola által megművelt népanyagot a közép és felső iskolát végzettek támogató és betetőző vezetésével erőssé, tartóssá lehessen tenni.

Ne higgye az elemi iskolát végzett nép, hogy neki nincs szüksége a felsőbb iskolákat végzettek támogató vezetésére. Ne higgye az utóbbiak csoportja se, hogy vezető munkájához nincs szüksége a népanyaghoz.

A helyzet hasonlít egy gépnek a szerkezetéhez is, melynek minden része szerepet tölt be s együttműködése hozza meg a munkaeredményt.

Azért érezzük mindannyian egymásra való szükségességünket és becsüljük is meg egymást a maga munkakörében méltóképen.

Senki közülünk a mások munkájának nem értékelésével vagy fölünyes gögből eredő nemtörődő megvetéssel ne tegye gunyossá egyszerű és ésszerű vallásunk felvilágosodottságát!

Kolozsvár, 1925.

Patakfalvi Zsigmond,
tanító.

Ima.*

Jó Istenünk! A mi véges emberi mivoltunkban az esztendő-k változása mindig egy-egy olyan határpontot jelent, mely minden lelket magábanzállásra készítet. A mi különösen érzékeny és fogékony asszonylelkünk talán kétszeresen megremeg, midőn számot kell vetnünk az elmúlt esztendőben folytatott életünkkel.

De ha az év változása számadásnak napja az egyes ember életében, mennyivel inkább annak kell lennie egyletek és szövetségek működésében.

Mai összejövetelünk első pillanatait a múlt évre való visszatekintésnek szentelve, hálát adunk Neked Atyánk, hogy ez az év számunkra az „öntudatra ébredés“ esztendeje volt! Legyen áldott érette szent neved!

Egy bölcselő az egyén létét így határozta meg: „Gondolkozom, tehát vagyok!“ De egy egylet létezésének ennél több a feltetele: „Dolgozunk, tehát vagyunk!“ A kitarító munkára kell törekednünk. Hála legyen Neked, hogy ezt megérténünk engedted.

---

* Január 6-án a kolozsvári Nőszövetségének egyik kötökéjében mondta dr. Kauntzné, Engel Ella.

Mult esztendei munkánk a kezdet kezdete volt. Tudjuk, hogy még nagyon tájékozatlan, tétova és gyarló volt minden ténykedésünk; ismerjük szervezkedésünk hiányait és belátjuk a hibákat, melyeket segítő tevékenységünk folyamán elkövettünk; de úgy hisszük, nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk el, hogy mindnyájunkban meg volt ama bizonyos szent, nagy, igaz karácsonyi jóakarát!

Aldott légy, hogy ezt a lelkeinkbe adtad és ma arra kérünk, hogy ezt a jóakaratot tartsd meg és növeld bennünk ez új esztendőben!

Segíts meg, hogy segíteni tudjunk, világosítsd meg értelmünket és hol véges értelmünk felmondja a szolgálatot, add, hogy örökasszony voltunk megérezni tudjon és igaz lelki anyaisággal közeledjünk azok felé, kik támogatásunkat igényelik!

Adjad, hogy nőszövetségünk munkássága valláserkölcs alapon megszervezett anyaiság legyen, mely felelőssége teljes tudatában komoly kötelességek vállalására képes és ősi egyházunk társadalmi és alkotmányos keretein belül méltóvá tegye magát jogok elnyerésére.

Legyen ez az esztendő számunkra megújult hitnek, új reményeknek és megújhódva mindig gyarapodó szeretetnek az esztendeje!

Reményünknek adjon tápot a hit, hogy Te, ki maga vagy a Szeretet, áldásodat fogod adni minden munkánkra, amit a Te nevedben kezdünk! Amen!

Pár szó az angol unitárius leányok neveléséről.

Egy kiváló angol orvos a gyermekek testi neveléséről tartott felolvasásában így kiált fel: „Levegő, levegő, levegő!” Ha az emberek tudnák, hogy mit jelent e három szó! Majd arra int, hogy éjjel-nappal tartsuk nyitva az ablakot, hogy tudóink folyton friss levegőt kapjon, mert különben majd csak úgy bánnánk e kényes és fontos szervvel, mintha kezünket többször egymásután ugyanabban a vízben mosnók meg. Ebből az egyetlen idézetből láthatjuk, hogy mi a kiinduló pontja az egészséges nevelésnek. Persze az enyhe angol éghajlatot is számításba kell vennünk, de az bizonyos, hogy a Channing-House-beli kis leányok hálószobájában soha sincs tűz és éjjel is mindig nyitva van a leereszthető ablak egy kis része, melyen folytonos friss levegő áramlik a szobába. Angliában a hálószoba soha, még a legszegényebb körökben sem dolgozó-, nappali- vagy fogadószoba is egyuttal, hanem csakis hálószoba, melyet napközben nem használnak, de melyben az ablakok tárva-nyitva vannak egész nap, hogy mentől több napsugár, tiszta levegő töltse be annak minden zugát s járja át az ágynemű minden rétegét.

A *játékokat* külön e célra képesített bennlakó tanárnő vezeti s az e téren való kiképzés ép oly lényeges része a nevelésnek, mint a tudományokban való előhaladás. A naponta beosztott séták is elmaradhatatlanok, de nem a város poros utcáin, hanem erdőbe,

mezőre, tavas rétekre, kertes külvárosokba, vagy a gyönyörű parkokba vezetik őket, hol a leányoknak nem kell a szigorú páros sort betartani, hanem szaladgálhatnak, játszadózhatnak tetszésük szerint 1—2 óra hosszat minden nap télen-nyáron egyaránt.

A vallásos nevelés a család körében, a gyermekszobában kezdődik. A reggeli, esti közös ima, melyet a családfő vezet, a Biblia olvasása, az étkezések előtti és utáni hálaadás, az egész családnak minden vasárnap délelőtti s gyakran esti templomba menetele, a templomban való énekelés, a harmonium v. orgona kezelése, énekkar szervezése és vezetése, a templomnak virággal való feldiszi-tése, a vasárnap megszentelése stb. stb. mind olyan dolgok, melyek hatásukat éreztetik az egész társadalmon, az egészet magasabb erkölcsi színvonalra emelik, a mi viszont jóleső önérzettel tölti el az egyeseket is. Az otthon nyert vallásos alapon épít tovább az iskola. Egyik unitárius iskolában pld. a vallásórák szombaton vannak, mintegy előkészítőül a következő vasárnapra, midőn a növendékek mind a templomba mennek. A lelkész személyesen ismeri a kis leányokat, gyakran meglátogatja őket az iskolában s beszélget velök templomozás után, sokszor megvitatta nagyobb, értelmesebb leányokkal predikációjának egyes tételeit, átnézve a templomban készített jegyzeteket, melyet aztán a leányok a következő hittan-órára kidolgoznak. Az iskola 50—52 bennlakó növendéke egy családot képez, a leányok mint édes anyjukat szeretik vezetőjüket, ki komoly, de derűt hangulatban tartja az egész kis társaságot. Az önfegyelmzett angol leánykák között veszekedés, hangos szóváltás, civakodás nincs, a hazudozást nem ismerik, az adott szó becsülete szent s az iskolában leány „gyermek“ a szó valódi értelmében. Naiv, gyerekes játékokban telik öröme, egyszerűen öltözködik.*

Jakab Géza hitrokonunk szerint az „Unitárius Közlöny“ missziójához tartoznék az is, hogy annak hasábjain az unitárius világ minden foglalkozású hívei egymással s javaikkal megismerkedjenek. E célból mindenirányu *gazdasági, ipari, kereskedelmi* stb. kérdést meg kellene vitatni s u. ilyenféle javakat hirdetések útján egyik-másikkal meg kellene ismertetni. Ebből természetesen az következne, hogy nemcsak szellemi, vallás-erkölcsi értékeinket tudnók egymáshoz juttatni, hanem az életet alátámasztó gazdaságiakat is. E gondolatnak megfelelően kérjük mindazokat, akik akár hozzá akarnak szólni e kérdéshez, akár javaikat, vagy szükségleteiket bejelenteni óhajtják, azt szerkesztőségünkhöz beküldeni szíveskedjenek. A hirdetések lehető jutányos áron eszközöljük.

Páratlan keresztény missziót teljesített H. K. Singh, aki Északkeleti Indiában a Khási Dombokon sok keresztény gyülekezetet létesített s táplált szellemi javakkal hosszú időn keresztül. Ő maga született hindu létére a Jézus követői közé lépett s nagyszámu híveit unitárius szellemben nevelte és irányította. Most vá-

* Fangh Erzsébet öngységének a kolozsvári Nőszövetsége körében az egyik kötőkn tartott igen érdekes és értékes felolvasásából közöltük e részleteket, melyek közönségünket is érdeklik.

ratlanul elhunyt s több gyülekezetből álló hivei tanácstalanul állanak a jövőt illetőleg. E missziót most az amerikai v. angol unitáriusoknak kell hivatásszerűen folytatni. Isten mindenkiről gondoskodik.

Most a napokban hagyja el a nyomdát egy kis unitárius hit- és erkölcsstan, melyet saját vállalkozásom folytán nagyközönségünknek szántam. Megjegyezni kívánom, hogy nem tankönyv és nem az E. K. T. által van kiadva, hanem teljesen egyéni vállalkozás. Gondolom, hogy elég alkalmas lesz az unitárius hit- és erkölcsi felfogás és élet bemutatására. Kb. 40 oldalnyi terjedelmű s egy drb. ára 15 leu. Tömegesebb rendeléseket a lelkészi hivatalok útján is lehet eszközölni. 30 drb. 420 L., 50 drb. 650 L., 100 drb. 1000 L.

Dr. Kiss Elek.

Kolozsváron január 18-án Árkosi Tamás prédikált délután a kollégium disztermében (a teol. ak. hallgatóinak a misszióról beszélt) s 25-én pedig Útő Lajos kereszturi lelkész.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

E. K. Tanácsi rendes ülés volt január 8-án, melyen a Tanács tagjai s közöttük azok is, kiknek tagsági joguk az E. K. Tanács reformja szerint 1925. január 1-én kezdődött, igen szép számmal vettek részt. Főtisztelendő Püspök ur külön üdvözölte őket és Isten áldását kérte az E. K. Tanács egyház-entartó és védő munkájára ez évben is. Bejelentettek és jóváhagyattak a következő alapítványok: Dr. Szent-Iványi Gábor köri f. ü. gondnok nevével együtt édes atya emlékére a szentivánlaborfalvi egyházközség javára már korábban tett 3000 Leu alapítványa, Tana Sámuel nyug. jegyző bölöni lakos, egyházi tanácsosnak a Teológia Akadémia javára tett 14000 Leu alapítványa, özv. Tóth Károlyné-
nak édes atya Gyulay László egyházközségi gondnok emlékére a kolozsvári egyházközség javára tett 2000 Leu alapítványa. Jóváhagyott Kissolyos egyh. község azon határozata, mellyel örökös tiszteletbeli keblitanácsossá választotta Amerikában lakó Körösfő János afiát, ki az egyházközségnek egy harangot és készpénz adományt is adományozott. Egy egyházközségnél felmerült eset alkalmából E. K. Tanács kimondotta, hogy a templomi üléshelyekhez, — a belső embereket nem számítva, — senki külön jogot nem formálhat, azonban elvárja, hogy az ifjak adják meg az idősebbeknek a köteles tiszteletet. Kolozsvári főgimnáziumnál az internátus és konviktus önálló felügyeletével E. K. Tanács Kovács Kálmán püspöki titkár afiát bízta meg. Ezenkívül elintéztetett számos folyóügy, főtanácsi leirat és a Nyugdíjintézet működésének megkezdésére vonatkozó kérdések.

A petrozsényi unitárius egyházközség lelkes vezetősége a templomépítés igen súlyos és nagy áldozatokat kívánó gondja mellett se feledkezik meg unitárius növendékei javát szolgáló szociális kötelezettségéről.

Az egyházközség agilis papnéja és Fodor Mancika és Kocsis Anna urleányok fáradhatatlan gyűjtői buzgalma lehetővé tette, hogy

a petrozsényi unitárius iskolás gyermekek csaknem mindenike részesüljön e gyűjtés eredményeiben. A karácsonyfa ünnepély keretében 30 tanuló részesült ruhaneműben, írószerekben, füzetekben karácsonyi csomagban. Hat tanuló pedig könyvekben és karácsonyi csomagban. Ezenkívül sikerült megteremteniök a pár ezer Leus „szegény gyermekek alap“-ját.

Ugyancsak Petrozsényben ez esztendő is a templomépítés célját előmozdító áldozat jegyében indult meg. A munkának nehéz, kétségbeejtően sulyos megélhetési gondokkal küzdő vértanui nem sajnálják az áldozatot, ha hitük hajlékának, drága anyanyelvük egyetlen biztos meentsvárának felépítéséről van szó. Ime egy része azoknak az áldozatkész lelkeknek, akik a rendes havonként fizetett 25 Leus egyházi adón kívül még 6 munkanap keresetét ajánlották fel templomuk alapja javára :

Sófalvy János, Demeter János VII., Halmi János egyh. gondnok, Inczely Zsigmond, Balla Tamás pénztárnok, Varga Lajos, Ács Lajos, Imre Simon, Ercsei Sándor, Szabó András XIII., Tamási András III., Jakab Ferenc II., Soós Mihály, Radó Miklós, Lázár Zsigmond, Székely Balázs, Kerekes István, Zsigmond Ferenc egyh. jegyző, Zsigmond András, Zsigmond József II., Muszka Dénés II., Mátéfy Sándor 200 Leu. Legyen hála és köszönet testvéreinknek, akik e nemes áldozatukkal is mutatják az utat, amelyen az utánunk jövő nemzedéknek is haladnia kell.

Id. Kiss Jakab. Id. Kiss Jakab nyug. kövendi énekvezér munkás életének 79. évében Székelyderzsben elhunyt. Temetése a múlt év december 28-án volt nagy közönség részvételével. Különböző egyházközségekben mintegy 60 évig viselt énekvezéri tisztet, miközben 30 évig tanító is volt. Működésével mindenütt közmegelegedést vivott ki magának. Legyen csendes nyugalma.

Homoródújfalú gyásza. A homoródújfalvi egyházközségnek sulyos vesztesége van. Január hó 9-én véletlen szerencsétlenség folytán meghalt *Albert Lajos* gondnok, aki még csak 49 éves volt. Albert Lajost 1919 januárjában választották először gondnoknak s azóta az egyház életében önzetlen munkásságának és áldozatkészségének számtalanszor tanujelét adta. Január hó 11-én délután történt temetése alkalmából Erdővidékről és két Homoród mentéről rendkívül nagy néptömeg gyűlt össze, hogy a megboldogultnak a végső tisztességet megadja. Székelyzsombor szomszédos község a rezes bandával megjelent a temetésen, ahol a helybeli lelkészen kívül, az egyházkör nevében, az esperes megbízásából *Bálint Ödön* karácsonyfalvi lelkész méltatta a megboldogult emléket. Bizony jogosan ült mély fájdalom a lelkeken, mert a veszteség nemcsak a családot sújtotta, hanem egyházunkat is a derék férfi halálával.

Az Erdélyi Múzeum Egyesület bölcs., nyelv- és történet-tudományi szakosztálya egy erdélyi könyv kiadójának adományából a következő pályatételt tüzi ki: Valamely vidék vagy község története, vagy: Valamely vidék, vagy község magyar népének

